

“He dibuixat tota la vida. L'únic cop que he parat de dibuixar va ser per la guerra”

ENTREVISTA A

Roberto Escoda. Pintor

No hi ha ni un petit indici que el pols li tremole. Escoda cada matí s'asseu a la taula del seu lluminós menjador, a Tortosa, agafa una ploma i durant la resta del dia omple de formes i de vida una escorça buida d'una olivera. Roberto Escoda Valldepérez (Tortosa, 1927) és doctor en belles arts per la Universitat de Barcelona i ha estat professor de dibuix a l'escola de Maestría Industrial (actual institut de l'Ebre) i catedràtic a l'institut Joaquín Bau de Tortosa. Ha sigut director de l'Escola d'Art de la Diputació a Tortosa i va formar part dels grups artístics Delta 51 i Cabrafeixet. Coincidint amb els 90 anys de l'artista, el Museu d'Art Modern de la Diputació de Tarragona exposa *Roberto Escoda, el present del pintor*, una selecció de la seua obra. La mostra es pot visitar fins al 2 de juliol (de dimarts a divendres de 10 a 20 hores, dissabte de 10 a 15 hores i de 17 a 20 hores i diumenge d'11 a 14 hores, amb entrada lliure). D'alguna manera, no és desencertat afirmar que Escoda, un dels pintors més estimats de les Terres de l'Ebre, dibuixa des de fa 80 anys, de forma que la seua obra sobrepassa la característica de prolífica per abraçar els conceptes de perenne i infinita.

Tortosa Marina Pallás

Pregunta: Va pintar la primera olivera als 15 anys i, des de llavors, se l'identifica com el pintor de les oliveres. Per què?

Resposta: Mon iaio em pujava moltes vegades quan era petit a Mig Camí, i hi veïem els arbres. I després, com vinc de família de pagesos per part de pare, les oliveres i la muntanya sempre m'han cridat l'atenció. És un arbre molt particular: l'olivera és com una escultura vivent. Una vegada vaig incloure aquesta frase en el catàleg d'una exposició. Leonardo da Vinci deia que el pintor ha de ser universal, i crec que jo ho he sigut, i com que he pintat tota la vida, tot ho he pintat: marines, arrossars, retrats, núvols, paisatges, nus... Quan era director de l'Escola d'Art de Tortosa vaig portar una model de l'Escola Superior de Belles Arts de Barcelona, mitjançant el vicerector que hi havia, que era Pere Falcó i va ser el meu millor amic. També vaig comprar a Madrid Apol·lo grans de guix perquè els alumnes s'acostumessin a dibuixar coses grans, ja que els que volien fer belles arts havien de fer un examen d'ingrés davant d'un Apol·lo o una Venus. Els companys de Tarragona es van sorprendre molt. I la segona sorpresa que els vaig donar va ser quan vam portar una model a posar nua des de Barcelona. A Tortosa no s'havia vist mai. Vaig organitzar un bon escàndol. Va vindre amb un tren, ho

recordo, la vaig anar a buscar a l'estació i la vaig deixar a la fonda Colón.

P: Quan va ser això?

R: Era l'any 60 i escaig. Després ja van anar venint més models... Però va ser una gran innovació, en aquell moment.

P: L'exposició a Tarragona s'anomena *El present del pintor* perquè vostè mai no ha parat de dibuixar, i encara ho fa.

R: He dibuixat tota la vida. Tinc una capsa plena de dibuixos i moltíssimes carpetes. No, mai no he parat. L'únic cop que he parat de dibuixar va ser per la guerra. Nou mesos a una finca prop del Perelló, al 37, quan vam estar evacuats a una finca d'oliveres. No tenia ni paper ni res. Però recordo que jugàvem a una olivera. Sempre he pensat que allí vaig aprendre com s'estimen les oliveres els pagesos. Eren diversos xiquets i per jugar ens posàvem dalt d'una olivera, que són molt flexibles, allí a gronxar-nos. Va passar aleshores un pagès, i ens va dir: “baixeu, no veieu que podeu trencar les branques?” En lloc de patir per si preniem mal! Això era a l'any 1937.

P: Què recorda de la guerra?

R: Vaig passar la guerra a Tortosa fins que les bombes i els obusos ens van fer marxar. El general Lister va cridar uns veïns, i aquell home ens va dir que marxéssim. Vam marxar en dos carros i un fardell, igual als que veïem ara per la televisió, els refugiats de Síria. Recordo les metralla-

dores i els obusos. Vam passar nou mesos així: recordo que jo sempre estava dalt d'una olivera, i vam veure com passaven avions i van bombardejar el Perelló. Sentia les bombes des de dalt de l'olivera.

P: I, més tard d'això, com es va prendre la seua família que volia ser pintor?

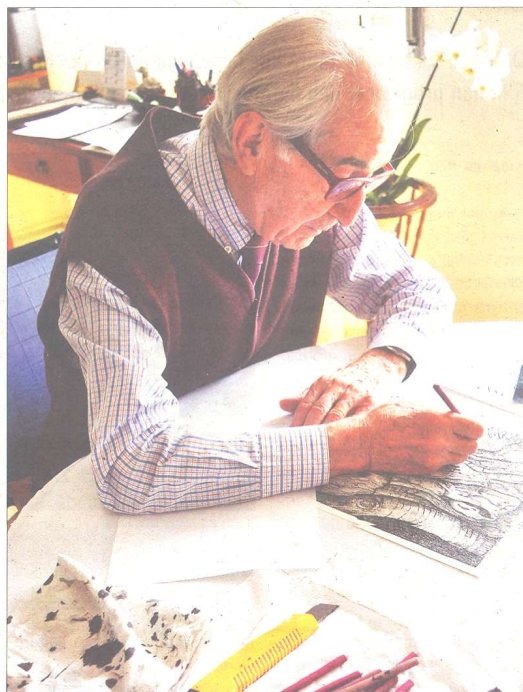
R: Jo de molt petit ja dibuixava, des dels cinc anys. Era un xiquet molt delicat i propens a les angines, i ma mare em donava paper i llapis i m'entretenia així quan estava al llit. Dibujava en un paper que es deia d'estressa i que ma mare treia de les paperines de quan anava a comprar sucre, farina, fesos... Ella m'ho aplanava i m'ho donava per dibuixar.

P: Aleshores la seua família va veure que sempre estava dibuixant, ho va comprendre.

R: El problema va vindre després. El meu pare volia que em dedicés a la seua barberia quan acabés els estudis. Jo anava a fer els deures a la rebotiga. I ja em van ensenyar a agra- nar el cabell del terra, a netejar les pintes... però jo quan acabava em posava a dibuixar.

P: Arribaria un moment que va haver de decidir entre dibuix o barberia.

R: Va costar molt. Vaig aprendre a fer de barber, però vaig seguir dibuixant i pintant, i al meu pare no li feia cap gràcia. Un dia li vaig dir que havia pintat un oli, i que el podíem penjar a la barberia. I sí, es va penjar, no ho va trobar malament. Després va vindre

Roberto Escoda, la setmana passada al seu estudi. / NÚRIA CARO

OLIVERES

“L'olivera és un cant de la naturalesa i una alabança al creador”

un altre d'abstracte, i ell acceptava... Al final va arribar el moment en què allò més que una barberia semblava una exposició. Un dia, quan tenia 13 anys, vaig participar amb altres xiquets en una exposició de dibuixos en homenatge a un governador, no en recordo el nom. Havíem de fer un retrat a carbó. Em van donar un bitllet de 25 pessetes com a premi. A un oncle meu li vaig ensenyar el que feia i em va dir que havia d'anar a aprendre'n més i va parlar amb el professor perquè pogués entrar a aprendre dibuix. Als 13 anys ja havia dibuixat a molts de quaderns, eren molt famosos: hi havia un dibuix a l'esquerra i tu l'havies de copiar a la dreta amb una quadrícula, i a mesura que anaves avançant la quadrícula s'anava ampliant fins que ja només quedava el full en blanc. Recordo que ens van donar aquests quaderns i, com que

jo ja n'havia fet moltíssims, en una nit en vaig fer cinc.

P: Què va passar després?

R: Després, vaig anar a casa de Ricardo Cerveto a la tarda i a la nit a l'escola del treball. Allí posava: “Don Ricardo Cerveto, catedràtic de dibuix”. I jo vaig pensar: “vull ser això”. Davant de la nostra barberia hi havia una botigueta d'electricitat. Quan venia l'escultor Soriano Montagut, parava sovint allí i un dia va veure una barberia plena de quadres i em va voler conèixer. Ell em va dir que hauria d'estudiar, que tots aquells quadres estaven molt bé. A mon pare aquestes recomanacions no li feien gràcia. Però Montagut cada viatge que feia venia a veure'm. Soriano Montagut em va dir que havia d'estudiar belles arts. Eren cinc anys a Barcelona, que els vaig acabant fent en tres examinant-me al juny i setembre alhora. I, en acabar, van donar-me el diploma, com a graduat en belles arts.

P: Explique'ns com dibuixa, si es pot.

R: Abans ho feia amb un cavallet, amb peces més grans. Agafava el cotxe i sortia fora. Vaig anar fins a